

HOTĂRÎRE
privind controlul constituționalității articolului 69⁵
din Codul fiscal al Republicii Moldova

nr. 8 din 12.04.2007

Monitorul Oficial nr.54-56/9 din 20.04.2007

* * *

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Dumitru PULBERE - președinte
Alina IANUCENCO - judecător-raportor
Victor PUȘCAȘ - judecător
Elena SAFALERU - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Victoria Botnariuc, autorului sesizării Gheorghe Susarenco, deputat în Parlament, asistat de Tatiana Ungureanu, președintele Uniunii Notarilor din Moldova, reprezentanților permanenți al Parlamentului, Ion Mîțu, și al Guvernului, Nicolae Eșanu, la Curtea Constituțională, conform art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității articolului 69⁵ din Codul fiscal al Republicii Moldova.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Gheorghe Susarenco, depusă la 15 decembrie 2006, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 26 decembrie 2006 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Curții Supreme de Justiție, Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor, Uniunii Notarilor din Republica Moldova.

Examinînd materialele dosarului, audiînd informația prezentată de judecătorii-raportori și argumentele expuse de participanții la ședință,

Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 8 noiembrie 2002 Parlamentul a adoptat Legea nr.1454-XV “Pentru modificarea și completarea Legii taxei de stat nr.1216-XII din 3 decembrie 1992 și a Codului fiscal”.¹

¹ M.O., 2002, nr.185-189, art.1398

Prin art.II al acestei legi, titlul II din Codul fiscal a fost completat cu capitolul 10¹ “Impozitarea notarilor privați”, alcătuit din art.69¹-69⁵.

2. În sesizare se solicită controlul constituționalității prevederilor art.69⁵ din Codul fiscal cu următorul conținut:

(1) Notarul privat nu cade sub incidența art.15 din prezentul cod.

(2) Suma totală a impozitului pe venit se determină pentru notarul privat în mărime de 22% din venitul lunar impozabil.

La 28 iulie 2006 Parlamentul a adoptat Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.268-XVI², în vigoare de la 1 ianuarie 2007, prin care a operat modificări în art.69⁵ alin.(2) din Codul fiscal, micșorînd cota de impozitare a notarilor privați de la 22 de procente la 20 de procente. În

ședința plenară autorul sesizării a solicitat exercitarea controlului constituționalității art.69⁵ alin.(2) în redacția Legii nr.268-XVI din 28 iulie 2006.

² M.O., 2006, nr.142-145, art.702

Autorul sesizării consideră că excepțiile de la regula generală de impozitare a contribuabililor-persoane fizice instituite prin art.69⁵ sînt discriminatorii și constituie o împovărare nelegitimă a notarilor privați. El susține că, potrivit art.15 din Codul fiscal, cotele maxime de impozitare a persoanelor fizice constituie 20 procente din venitul anual impozabil. În viziunea sa, prin diferențierea cotei și perioadei de impozitare pentru notarii privați și persoanele fizice se încalcă următoarele prevederi:

- art.1 alin.(3) din Constituție, care consfințește principiul dreptății;
- art.16 alin.(2) din Constituție, care statuează egalitatea tuturor în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială;
- art.2 pct.2 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 16 decembrie 1966³, potrivit căruia statele părți garantează exercitarea drepturilor fără nici o discriminare;
- art.58 alin.(2) din Constituție, potrivit căruia sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

³ Tratatul internațional, vol.1, pag.20

3. Examinînd sesizarea sub aspectul criticii formulate de autor și raportînd prevederile contestate la dispozițiile constituționale și legale în domeniu, Curtea reține următoarele.

Relațiile juridice ce țin de contribuția financiară a cetățenilor la cheltuielile publice, în particular, de formarea resurselor financiare ale statului și de stabilirea impozitelor, taxelor și altor venituri ale bugetului, potrivit Constituției, sînt reglementate prin lege (art.58, art.130-132).

Potrivit art.132 alin.(1) din Constituție, impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective.

Prin urmare, legislatorul, reglementînd sfera bugetară, financiar-creditară și fiscală, este în drept să stabilească atît statutul subiecților care participă la relațiile reglementate de legislația fiscală, cît și obiectul impunerii, modul de percepere, mărimea și periodicitatea impunerii.

Curtea relevă că plata impozitelor nu reprezintă *un drept*, ci o *obligație* prevăzută de art.58 alin.(1) din Constituție, conform căruia cetățenii se obligă să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

În aceeași ordine de idei, anterior, prin Hotărîrea nr.34 din 19 septembrie 2002⁴, Curtea Constituțională a constatat următoarele: “Consacrarea pe cale constituțională a obligației fiecărui cetățean de a contribui prin impozite la cheltuielile publice și a obligației statului de a proteja interesele naționale în activitatea financiară este justificată de necesitatea asigurării certitudinii constituirii ritmice a resurselor financiare ale statului. Impozitele și taxele sînt sursa principală de venituri ale statului și constituie garanții importante ale apărării intereselor naționale pe plan financiar. Astfel, statul poate să-și onoreze obligațiile față de cetățeni numai dispunînd de resurse bugetare suficiente”.

⁴ M.O., 2002, nr.137-138, art.24

4. Analizînd natura juridică a impozitelor, Curtea Constituțională subliniază că elementul lor distinctiv este obligativitatea pentru orice contribuabil, inclusiv pentru notarul privat.

Art.6 alin.(1) din Codul fiscal⁵ stipulează că impozitul este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu ține de efectuarea unor acțiuni determinate și concrete de către organul împuternicit sau de către persoana cu funcții de răspundere a acestuia pentru sau în raport cu contribuabilul care a achitat această plată.

⁵ M.O., 2001, nr.102-103, art.814

Impozitul pe venit face parte din sistemul impozitelor și taxelor generale de stat.

La instituirea impozitului un element determinant este cota acestuia, definită în lege ca mărimea unică a impozitului în raport cu obiectul impunerii. În speță obiectul impunerii îl constituie venitul notarului.

Art.6 alin.(8) din Codul fiscal stipulează principiile pe care se bazează impozitele și taxele, printre care și cel al echității fiscale, definindu-l la litera c) în felul următor: "Echitatea fiscală - tratare egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale".

Prin urmare, legislatorul pune asigurarea sarcinilor fiscale egale în funcție de condițiile similare de activitate ale persoanelor fizice.

5. Notariatul, potrivit art.2 din Legea cu privire la notariat⁶, este o instituție publică de drept abilitată să asigure, în condițiile legii, ocrotirea drepturilor și intereselor legale ale persoanelor și statului prin îndeplinirea de acte notariale în numele Republicii Moldova (alin.1); activitatea notarială nu este activitate de întreprinzător și nu poate fi raportată la o astfel de activitate, nu se realizează pe bază de întreprindere și nu se află sub incidența actelor legislative și altor acte normative ce reglementează activitatea de întreprinzător (alin.6).

⁶ M.O., 2002, nr.154-157, art.1209

Așadar, actele notariale, îndeplinite de notarii privați în numele Republicii Moldova, constituie activitate publică importantă. Prin aceasta activitatea notarială se deosebește de activitatea altor contribuabili-persoane fizice, inclusiv gospodăriile țărănești și întreprinzătorii individuali.

Consfințit prin lege, caracterul public de drept al activității notariale, care, prin specificitatea sa, se distinge de activitatea altor persoane fizice, permite legislatorului să reglementeze diferențiat relațiile juridice pe care această activitate le comportă. Prin urmare, nu este obligatoriu ca impunerea notarilor privați să se efectueze conform art.15 din Codul fiscal, care prevede cotele de impozit pentru persoanele fizice.

Potrivit art.2 pct.2 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, statele părți la prezentul Pact se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau pe orice altă împrejurare.

Întrucât notarul privat are un statut special, după cum a menționat anterior Curtea Constituțională, și condițiile lui de activitate nu sînt similare condițiilor de activitate ale altor persoane fizice, iar plata impozitelor nu constituie un drept, ci o obligație constituțională, prevederile art.69⁵ din Codul fiscal nu încalcă dispozițiile art.16 alin.(2) din Constituție și art.2 pct.2 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

6. Curtea nu poate reține critica autorului privind încălcarea prin art.69⁵ din Codul fiscal a dispozițiilor art.58 alin.(2) din Constituție, care stipulează că sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale. Or, norma constituțională enunțată prevede stabilirea justă a sarcinilor fiscale, dar nu impozitarea egală, după cum se susține în sesizare.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.60 lit.d), art.62 și art.68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se recunoaște drept constituționale dispozițiile art.69⁵ din Codul fiscal, adoptat prin Legea nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997, cu modificările și completările operate prin legile nr.1454-XV din 8 noiembrie 2002 și nr.268-XVI din 28 iulie 2006.

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE

Dumitru PULBERE

Chișinău, 12 aprilie 2007.

Nr.8.